

En kort beskrivelse af motiverne på
Kristian Nielsen Ulvigs malerier på buerne
i den tidligere hotelsal,
Skarridsøsalen i Jyderup:

Elverskud

&

Kong Volmers Ridt

Af

Ole Jantzen

Almagro, Spanien

Buen over scenen:

***Elverskud (Elverkongens Datter)* af bl.a. Ch. Molbech, 1854.**

Hr. Oluf skal giftes, men først rider han sig en morgentur. Her møder han elverkongens datter, som byder ham indenfor til fest og dans samt mange herlige gaver - ikke mindst et hoved af guld. Hr Oluf afslår, prinsessen bliver fornærmet og kaster en forbandelse over ham. Denne overlever han ikke, med falder død af sin hest, da han kommer hjem.

“ Mangen rider rank og rød, er dog morgen krank og død”

Elverskud er en ballade af Niels W. Gade for soli, kor og orkester.

De mest berømte melodier er *Morgensang*, bedre kendt som *I østen stiger solen op*, samt Hr Olufs ballade: “det er som mit hjerte var delt i to, det vokser vel sammen med tiden.”

At komme i nærheden af elverfolket bliver ofte fatalt. Mange andre lignende værker er digtet over disse sagn.

“Der Erlkönig” af J. W. von Goethe med musik af Franz Schubert er vel det mest kendte (1815), og er oprindeligt skrevet over et dansk sagn om Elverfolket.

De fleste danske kender utvivlsomt indledningen til værket:

Bankdirektør Varnæs i *Matador* udbryder, da han ved Elisabeths hjemkomst fra Wien, får en grammofonplade:

“ Wer reitet so spät durch Nacht und Wind ?
Es ist der Fater mit seinem Kind”

De møder Elverkongen - det går ilde - og den stakkels dreng dør.

Der er masser af skuespil og lignende skrevet over dette tema. Af de lettere kan nævnes; *Elverhøj* med musik af Fr. Kulau og tekst af J. L. Heiberg og naturligvis har H. C. Andersen også sin Elverhistorie.

Endelig er der Wagners opera *Tannhäuser*. Ridderen Tannhäuser møder i Hørselbjerget Venus - en trold-elverkvinde, der lokker ham med gaver og evig elskov. Efter et år i sus og dus i Venusbjerget, bliver det alligevel for meget for den arme ridder. Kun ved at påkalde sig Den Hellige Jomfrus hjælp, slipper han ud. Venus nedkalder en forbandelse over Tannhäuser, og det går ham naturligvis meget ilde til slut.

Buen over bagvæggen:

Kong Volmers ridt.

Kong Volmer er Valdemar Atterdag. Valdemar d. Store har også været på tale, men der er enighed om Atterdag, som døde i 1375.

Kong Valdemar var en vældig karl. En stor jæger- herunder skørtejæger - elskede fest og farver og turede heftigt ved Gurre slot med sine riddere og den yndige Tove.

Bispen sympatiserede ikke med Valdemars skørlevned, og foreholdt ham det syndige i; at gå på jagt i Kirketiden i stedet for at høre fromme ord om frelseren og dydens smalle sti.

Det kunne Valdemar ikke tage sig af. Han fortsatte sine vilde ridt på egnen og nedlagde alles vildt og trampede markerne ned med sine lystige svende.

Så kom Guds straf: Valdemar måtte hver nat - til evig tid ride med sine svende - godt nok for det meste I luften ride mellem Gurre og Vordingborg.

Af Kong Volmers ridt er der ligeledes kommer megen digt og musik ud af.

B.S Ingemann har skrevet sangen *På Sjølund's fagre sletter* med musik af Niels W. Gade (1838 - i øvrigt første sats af Gades første symfoni.

Med lystig jægerskare
på hviden ganger fløj
den konge tit med fare
hen over stub og høj.
Men I den raske glæde
ved jægerhornets klang
de glemte tit at bede
og høre messesang

H.C. Andersen har naturligvis også gjort sig bemærker her i *Hvor Nilen vander Ægypterens Jord*:

"O husker du Sjølund den dejlige Ø,
Hvor de vilde skovduer kurre."

Og så tilføjer Valdemar:

" Lad Gud beholde sit Himmerig,
Har jeg kun Gurre"

En frisk bemærkning som blev noteret I Himmeriget.

Mange andre digtere har besunget Kong Valdemar Atterdag.

Det største kvad om Kong Valdemar er I. P. Jacobsens (1847-1885) *Gurresange*.

Der er et kæmpe epos i ca. 25 meget lange vers/strofer. Gurrielieder blev oversat til tysk af Robert F. Arnold i begyndelsen af de tyvende århundrede og sat i musik af Arnold Schönberg (1874-1951) - et kæmpeværk for solister, kor og et symfoniorkester på 120 mand. Schönberg er kendt som 12 tonekomponist, altså en meget kompleks musikalsk fremførelse. Her er der ingen vers at synge med på.

Post scriptum:

På sin rejse over de fagre sletter kom Valdemar blandt andet i konflikt med elverkviden, "Slattenpat", som levede omkring Susåen på Næstved egnen. Hun kunne dige sine elverbørn fra åbrinken.

En skulptur af kvinden findes i Vejlø kirke, som en søjle der bærer prædikestolen. Desuden står der en statue af hende på Næstved Torv.

Som nævnt døde Valdemar Atterdag i 1375. Hans søn, Junker Cristoffer, var imidlertid død, så næste i arvefølgen var hans lille barnebarn Oluf på 6 år. Oluf var søn af den norske konge Haakon 6. , som igen var søn af den svenske konge og var gift med Margrethe Valdemarsdatter, som således var dronning af Norge.

Margrethe blev formynder for den lille kongespire, som først kunne blive regent som 18 årig. Oluf døde inden da, og hans mor forblev "husbestyrerinde" for Danmark og senere valgt til regent for Norge og Sverige, men ikke for Danmark. Det er således lidt af en tilsnigelse at notere hende som Dronning Margrethe 1. af Danmark.